

Hram Sv. velikomučenika Dimitrija Obnova manastira Divljane

Manastir Sv. velikomučenika Dimitrija Mirotočca nalazi se u podnožju jugoistočnog dela Suve planine, podno Divne Gorice čije se šumovite padine spuštaju do manastirskih livada, na 450 metara nadmorske visine, odakle se pruža jedinstven pogled na Svrliške planine i Šljivovački vrh, šest kilometara jugozapadno od Bela Palanke, nedaleko od antičkog puta za Skoplje i Solun, između drevnih sela Divljane i Mokre, po predanju zadužbina Mrnjavčevića, čija tradicija seže u ranohrišćanski IV vek.

Istorijat manastira

Smatra se da naziv Divljana (a pre sto godina se izgovaralo i „Divjana“, što najverovatnije potiče od vile Diviana) potiče od latinske reči Divus - bor. U manastiru je zabeležen veći broj antičkih spomenika od kojih se mogu videti dva kapitela, jedan visine 64 cm, prečnika u donjem delu 53, a u gornjem 72 cm sa ranohrišćanskim jednakokrakim krstom u prstenu na prednjoj strani i stilizovanim slovom „omega“ po svim vertikalnim ivicama. Nakon nekoliko vekova od dolaska Slovena počinje obnova ove svetinje, oko 880. kada je otpočela nova hristijanizacija i obrazovanje novih episkopija. Centar obnovljenog crkvenog života u srednjem Ponišavlju smešten je u manastiru Sv. Dimitrija, što potvrđuje i povelja iz 1019. cara Vasilija II, u samom Nišu je episkopsko središte u man. Sv. Prokopija, a u Pirotskom kraju u Sukovskom manastiru Uspenja Presvete Bogorodice. Sve tri crkve pomenutih manastira su trobrodne bazilike na ranohrišćanskim temeljima sličnih dimenzija: Sv. Prokopije 18h12m, Pr. Bogorodica 18h13,5m, Sv. Dimitrije 19h12m. Po vaspostavljanju manastirskog života, obrazovano je njegovo vlastelinstvo od oko 1000 hektara i manastirsko selo Divljana. Na starim temeljima Remezijane podignut je srednjovekovni srpski grad Izvori u kome 28. avgusta 1330. sv. kralj Stefan Dečanski prima bugarsko izaslanstvo za mir posle bitke na Velbuždu (Pautalija). Iz izveštaja putopisaca saznajemo da je u manastiru 1578. bilo pet kaluđera, 1663. tu je pop Stojan Vuja iz Suračeva, 1714. se popravljaju knjige, 1719. ovde žive kaluđeri po pravilima Sv. Vasilija, 1796. odoleva krxalijama, ali je 1809, po povlačenju Hajduk-Veljka, zapaljen, a 1821. obnovljen, da bi 1877. ponovo bio spaljen. O ovom požaru, kada su izgorela dva dragocena pergamentna rukopisa, svedoči Franc Kanic u svom napisu o ovom manastiru, metohu carske lavre Sv. Dimitrija u Solunu. Protosinđel Agatangel (po ocu Grk sa ostrva Tinos, po majci Srbin) došao je u manastir 1862, uredio manastirsko imanje i pored trošnog konaka 1874. sagradio novi, koji Turci zapališe. Po oslobođenju 1878. poveo je obnovu u kojoj su uzeli učešća svi građani opštine Bela Palanka. Temelj novom hramu je osvećen marta 1878, te je srednjovekovna crkva ostala u sredini novog hrama koji je osvećen 1902, a završen 1908. Iz stare crkve u novu su prenete ikone Gospoda Isusa Hrista i Presvete Bogorodice iz 14. v, sv. Dimitrija iz 13. v. i sv. Jovana Krstitelja iz 12. v. Novi hram spada u red najakustičnijih u Srbiji, a možda i na Balkanu. Za vreme okupacije 1915/16. Bugari su opljačkali i oštetili manastir. Tada nestaje stari zapis ovdašnjih monaha o boravku Sv. Save Srpskog u ovoj svetinji i okolini. Nakon oslobođenja, u manastir dolazi veliki broj ruskih monaha i monahinja koji su ikonopisali i freskopisali novi hram i oko 1933. podigli hram posvećen sv. Serafimu Sarovskom. Sv. Nikolaj Srpski donosi 1935. delić Časnog Krsta Gospodnjeg i moštiju Sv. Kirika i Julite. Nakon odlaska ruskog monaštva, pred Drugi svetski rat u manastiru ostaju srpske monahinje koje formiraju sestrinstvo. Nakon rata komunisti pokušavaju da zastraše sestrinstvo (pretnjom streljanja) i otimaju skoro svu imovinu, pa tako manastir poseduje samo 13 hektara. U manastiru je postojalo i obdanište za siročad, a u neposrednoj blizini, na nekadašnjem imanju, izgrađen je omladinski rekreacioni centar i odmaralište Crvenog krsta. Nova zvonara sa tri zvona, koju je na Petrovdan osvetio vladika niški Irinej, podignuta je 1997. godine.

OBNOVIMO SVETINJU

Zahvaljujući ograničenjima komunističkih vlasti i oduzimanju oko 130 hektara imanja, manastir je dočekao naše vreme u teškom stanju. Hram Sv. Dimitrija zahteva kompletnu obnovu, kao i susedni hram Sv. Serafima Sarovskog; konak od pre 100 godina se mora zameniti novim. Sa blagoslovom Njegovog Preosveštenstva episkopa niškog g. Irineja, manastirska obitelj (jeromonah Serafim, četiri monahinje i dva iskušenička, na čelu sa sinđelom Timotejom), uz pomoć prijatelja manastira kreće u obnovu ove drevne svetinje. U tu svrhu je osnovano Društvo prijatelja manastira Divljane sa ciljem da pomogne projekat duhovne i materijalne obnove manastira i okoline (u kojoj se nalazi još nekoliko drevnih svetinja). Projekat će biti predstavljen na slavi 8. novembra ove godine).

ADRESA manastira

Manastir Sv. velikomučenika Dimitrija, s. Divljana, 18310 Bela Palanka, br.tel. 018/856-151

Novčana sredstva možete uplatiti preko tekućeg računa Manastira kod Niške Banke A. D. Niš, broj 235040500019302041

M. Radenković